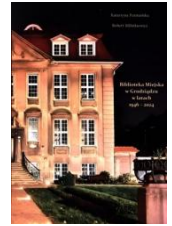

BIULETYN

KOŁA MIŁOŚNIKÓW DZIEJÓW GRUDZIĄDZA

KLUB „CENTRUM” SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ

Rok XXII: 2024

Grudziądz, dnia 22.05.2024 r.

Nr 16 (811)

1355. spotkanie

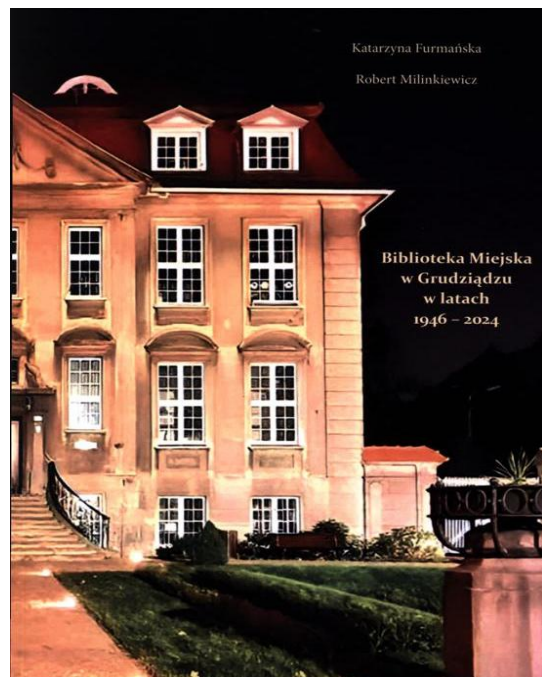
Katarzyna Furmańska
Robert Milinkiewicz

Biblioteka Miejska w Grudziądzu w latach 1946-2024

W latach 2022-2024 gmach główny Biblioteki Miejskiej im. Wiktora Kulerskiego i jego otoczenie przeszły kompleksową modernizację. Dzięki pozyskaniu dofinansowania z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa Priorytet 2: Infrastruktura bibliotek 2021-2025 poprawiono warunki korzystania z usług biblioteki dla społeczności lokalnej, w tym dla osób ze szczególnymi potrzebami. Najistotniejszym efektem inwestycji jest dostępność architektoniczna budynku, nowa estetyka i użytkowość wewnątrz oraz renowacja ogrodowej przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowej. Zachowano jednocześnie historyczno-zabytkowy charakter gmachu i posesji wprowadzając w harmonijny sposób nowoczesne rozwiązania w stare struktury.

Modernizacja biblioteki stała się pretekstem do przygotowania publikacji „Biblioteka Miejska w Grudziądzu w latach 1946-2024”. W książce przedstawiono historię miejskiej sieci bibliotecznej od 1946 r. do współczesności.

W 2021 r. na 100-lecie biblioteki TCL ukazała się okolicznościowa publikacja „Towarzystwo Czytelni Ludowych w Grudziądzu w latach 1921-1939”. Aktualne

Okładka książki

Gmach główny Biblioteki Miejskiej im. W. Kulerskiego w Grudziądzu

wydawnictwo uzupełnia historię grudziądzkich bibliotek o okres powojenny i współczesność.

Przedmowę do publikacji napisała Aleksandra Ciżnicka, dyrektorka biblioteki. Wstęp prezentuje ogólne założenia i zakres przygotowanego wydawnictwa.

W pierwszym rozdziale opisano lata powojenne grudziądzkiej księżnicy. W tej części uwzględniono również losy biblioteki w okresie okupacji hitlerowskiej. Oficjalne otwarcie instytucji nastąpiło 20 maja 1946 r., jednak już od kwietnia 1945 r. rozpoczęło się organizowanie biblioteki i muzeum w gmachu przy ul. Legionów 28, który nie ucierpiał znacznie w czasie oblężenia miasta. Utracono jednak praktycznie całość polskiego księgozbioru. Uruchamiano powojenną wypożyczalnię mając do dyspozycji jedynie 732 polskie książki. Przełom lat 40. i 50. XX wieku to czas kształtowania się struktury organizacyjnej składającej się z biblioteki centralnej i filii, których do 1955 r. utworzono cztery. Pierwszy poważny remont i przebudowę gmachu głównego przeprowadzono w 1952 r. organizując na I piętrze lepsze warunki pracy dla wypożyczalni i czytelników.

Drugi rozdział obejmuje lata 1956-1972, od wyprowadzenia z gmachu muzeum do przeprowadzenia kapitalnego remontu budynku biblioteki. Uzyskanie nowej przestrzeni dało możliwość rozwoju. Powstały osobne czytelnie dla dzieci i młodzieży, pozwoliło to na intensywną pracę z młodymi czytelnikami. W latach 60. XX w. nastąpił dalszy rozwój sieci placówek filialnych.

Lata 1973-1988 omówione zostały w trzecim rozdziale. Był to czas kilku ważnych zmian zarówno infrastrukturalnych, organizacyjnych i personalnych. Wykonano kompleksowy remont gmachu głównego, scalono biblioteczną sieć miejską i powiatową, nową dyrektorką po przejściu na emeryturę Heleny Minkiewicz została Karola Skowrońska. W latach 70. XX w. wraz z budową osiedli mieszkaniowych uruchamiano kolejne filie.

Następny rozdział obejmujący lata 1989-1996 przedstawia zmiany w strukturze organizacyjnej sieci bibliotecznej spowodowane transformacją ustrojowo-gospodarczą. Zlikwidowano część filii, a w gmachu otwarto czytelnię z przejętych po bibliofilu Adamie Wolnikowskim zbiorach. Biblioteka stała się samorządową instytucją kultury, a w 1996 r. jej patronem został Wiktor Kulerski.

W piątej części publikacji omówiono ostatnie ćwierćwiecze biblioteki. Jednym z ważniejszych wydarzeń na przełomie wieków było utworzenie Ośrodka Czytelnictwa Osób Niepełnosprawnych przy Filii nr 13. W 2007 r. na emeryturę odchodziła Karola Skowrońska, nową dyrektorką została Aleksandra Ciżnicka.

W pierwszym dziesięcioleciu XXI wieku biblioteka zaczęła starania o pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych na działalność kulturalno-edukacyjną, jak i inwestycje infrastrukturalne. Od 2005 r. księżnica pozyskuje dofinansowanie z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego na zakup nowości wydawniczych. Dotacje pozwoliły na zorganizowanie szeregu wydarzeń, jak i przeprowadzenie remontów i modernizacji w budynkach bibliotecznych. Biblioteka staje się regularną beneficjentką Grudziądzkiego Budżetu Obywatelskiego. W jego ramach otrzymuje dofinansowanie z projektów złożonych z inicjatywy mieszkańców i przez nich wspieranych w głosowaniu. Z GBO unowocześniono m.in.: Wypożyczalnię Główną i Dział dla Dzieci i Młodzieży w bibliotece przy ul. Legionów 28, Filie nr 1, 3, 4 i 13. Zrealizowano także projekt dotyczący renowacji holu i klatki schodowej w gmachu głównym.

Ostatnie kilka lat to czas gruntownych zmian estetycznych i użytkowych w gmachu głównym. W latach 2017-2018 przeprowadzono termomodernizację sfinansowaną z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i gminę miasto Grudziądz. Wykonano hydroizolację suterenu, termoizolację wewnętrznych ścian i stropu budynku oraz wymieniono stolarkę okienną. Dzięki dotacji z MKiDN z programu „Infrastruktura Bibliotek 2021-2025” przeprowadzono kompleksową modernizację części pomieszczeń oraz otoczenia wokół biblioteki, m.in. utworzono salę wielofunkcyjną, nową aranżację zyskał Dział Naukowy, dobudowano zewnętrzną windę, dostosowano toaletę do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, uruchomiono książkomat oraz renowacji poddano ogród frontowy.

W rozdziale szóstym omówiono księgozbiór biblioteki. Skupiono się przede wszystkim na najważniejszej części zbiorów – zasobie regionalnym dotyczącym Grudziądza. Ponadto przedstawiono najciekawsze i najcenniejsze starodruki.

W kolejnej części pracy zreferowano proces komputeryzacji i cyfryzacji biblioteki. Już w 1998 r. udostępniono stronę internetową, następnie w 2002 r. wdrożono komputerowy system biblioteczny. Korzystanie z komputerów i Internetu w całej sieci bibliotecznej jest bezpłatne. Od 2009 r. grudziądzka księżnica współpracuje z Kujawsko-Pomorską Biblioteką Cyfrową publikując na jej platformie zdigitalizowane we własnej pracowni materiały regionalne, głównie grudziądzana.

Następny rozdział charakteryzuje działalność kulturalno-oświatową biblioteki ostatnich lat. Oferta składa się z różnorodnych działań takich jak organizacja: spotkań autorskich z pisarzami, podróżnikami, hobbystami, zajęć edukacyjnych dla dzieci, warsztatów dla wszystkich grup wiekowych, wystaw i ekspozycji, lekcji bibliotecznych, spektakli teatralnych, pogadanek czy akcji bookcrossingowych. Biblioteka włącza się w organizację wydarzeń o zasięgu ogólnopolskim, jak i lokalnym. Szczególną uwagę w aktywizacji kulturowej instytucja kieruje wobec dzieci, młodzieży i seniorów. Wszystkie działania mają na celu promocję czytelnictwa, książki i biblioteki. Księżnica grudziądzka współpracuje z miejskimi instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami społecznymi i edukacyjnymi.

Wybudowana nowoczesna winda (od strony ogrodu bibliotecznego)

Książkomat przed wejściem głównym do gmachu biblioteki

Ostatni rozdział dotyczy pracowników. Zreferowano stan zatrudnienia i wykształcenie kadry bibliotecznej na przestrzeni ostatnich 80 lat. W tej części książki umieszczono biogramy trzech dyrektorek instytucji: Heleny Minkiewicz, Karoli Skowrońskiej i Aleksandry Ciżnickiej. Rozdział kończy spis byłych i obecnych pracowników miejskiej sieci bibliotecznej z lat 1946-2023.

Zwieńczeniem całej książki jest charakterystyka współczesnej sieci bibliotecznej, na którą składają się biblioteka główna i osiem filii. Opisano każdą z placówek wymieniając lokalizację, stan księgozbioru, liczbę czytelników i zakres oferowanych usług.

Każdemu rozdziałowi towarzyszą zdjęcia. Na końcu książki znajduje się bibliografia.

Wersja cyfrowa książki jest dostępna w Kujawsko-Pomorskiej Bibliotece Cyfrowej.

**BIBLIOTEKA
MIEJSKA
IM. WIKTORA
KULERSKIEGO
W GRUDZIĄDZU**

*Pani Helena Minkiewicz z Karolą Skowrońską podczas jednej z uroczystości w Bibliotece Miejskiej w Grudziądzu. Stoją także od lewej: Lidia Hałasiewicz i Joanna John-Błażyńska.
Fot. Piotr Bilski*

*Pani Aleksandra Ciżnicka obecna dyrektor Biblioteki Miejskiej w Grudziądzu.
Fot. Piotr Bilski*

Notatki

Notatki

(L.B.S.)

Redakcja: Janusz Hinz. Logo KMDG wykonał Grzegorz H. Rygielski.